

**Tilkendegivelse
af 11. januar 2018
i
faglig voldgift
FV 2017.0104:**

**CO-industri
for
Dansk Metal**

(procedør: advokat Lidia Marie Chantal Bay)

mod

**DI Overenskomst I v/DI
for**

Alfa Laval Aalborg A/S

(procedør: advokat Lars Bruhn)

Der er under denne sag tvist om, hvorvidt maskinmesterpraktikanter, som er i praktik hos Alfa Laval Aalborg A/S, har krav på løn under deres praktikperiode enten efter Industriens Overenskomst § 22, når de indgår som arbejdskraft under produktionen, og ellers efter en lokalaftale og virksomhedens praksis.

Da der ikke har kunnet opnås enighed mellem parterne, er sagen indbragt for denne voldgiftsret bestående af faglig sekretær Dennis Jensen og Souschef Peter Faber, begge udpeget af klager, vicedirektør Anders Søndergaard Larsen og chefkonsulent Tove Schultz-Lorentzen, begge udpeget af indklagede, samt som opmand højesteretsdommer Lene Pagter Kristensen.

Sagen blev forhandlet den 9. januar 2018, hvor CO-Industri var repræsenteret ved advokat Lidia Marie Chantal Bay og DI ved advokat Lars Bruhn.

CO-Industri nedlagde følgende påstande:

1. Indklagede Alfa Laval Aalborg A/S, skal anerkende, at virksomhedens maskinmesterpraktikanter har krav på løn efter Industriens Overenskomst § 22, når de udfører arbejde omfattet af overenskomstens faglige gyldighedsområde.
2. Indklagede Alfa Laval Aalborg A/S skal anerkende, at virksomhedens maskinmesterpraktikanter har krav på timeløn svarende til sats 2 for lærlinge i henhold til parternes lokalaftale og den praksis, der har udviklet sig herefter, når de er i praktik på virksomheden, men ikke udfører arbejde omfattet af Industriens Overenskomsts faglige gyldighedsområde.

DI nedlagde påstand om frifindelse.

Der blev afgivet forklaring af tillidsrepræsentant A, tidligere tillidsrepræsentant B, tidligere leder C, tidligere maskinmesterpraktikant D, tidligere maskinmesterpraktikant E, fabrikschef F, kvalitetschef G, Team Manager H og vicedirektør I, hvorpå sagen blev procederet.

Sagen blev voteret den 11. januar 2018, hvor der ikke blev opnået flertal for en afgørelse blandt de af parterne valgte medlemmer, og afgørelsen blev herefter overladt til opmanden, som fremkom med følgende **tilkendegivelse**:

Sagens baggrund:

Alfa Laval Aalborg A/S beskæftiger sig bl.a. med at udvikle, producere, levere og servicere kedler, brændere, varmevekslere mv. til skibe og industrier over hele verden. Virksomheden tilbyder et vist antal studerende at komme i praktik i virksomheden, herunder maskinmester-studerende.

Uddannelsen til professionsbachelor som maskinmester er reguleret ved bekendtgørelse nr. 1610 af 12. december 2016, som senest er ændret ved bekendtgørelse nr. 1267 af 27. november 2017, der trådte i kraft den 1. januar 2018 (ændret affattelse af § 11, stk. 2 og 3). Af bekendtgørelsen med ændringer fremgår bl.a.:

”§ 1. Formålet med uddannelsen til professionsbachelor som maskinmester er, at den studerende gennem uddannelsen tilegner sig den viden og de færdigheder, der er en forudsætning for at kunne virke på ledelsesniveau i skibe og i virksomheder i land, og herunder kunne varetage ansvaret for drift og vedligehold af tekniske anlæg og installationer, samt kunne forestå, at disse anlæg og installationer drives optimalt ud fra sikkerhedsmæssige, driftsøkonomiske og miljømæssige hensyn.

...

§ 10. Uddannelsen indeholder to praktikforløb:

- 1) Virksomhedspraktik eller søpraktik og
- 2) professionspraktik.

Stk. 2. Virksomhedspraktik skal afvikles i forbindelse med værkstedsskolen.

Stk. 3. Professionspraktik skal afvikles umiddelbart forud for bachelorprojektet.

Stk. 4. Det påhviler uddannelsesinstitutionen at bistå den studerende med at finde egnet praktikplads med henblik på at sikre, at den krævede praktik kan gennemføres inden for den normerede tid.

Stk. 5. Praktik skal gennemføres i henhold til aftale mellem uddannelsesinstitutionen og praktikstedet. Uddannelsesinstitutionen indgår en generel skriftlig aftale med praktikstedet om praktikforløb for studerende, samt udfører vejledning af den studerende såvel før som under praktikforløbet. Desuden godkender institutionen den individuelle

praktikaftale, som praktiksted og studerende indgår om det konkrete praktikforløb. Såfremt der aftales løn, skal uddannelsesinstitutionen orienteres herom, jf. § 11, stk. 2.

Stk. 6. Det påhviler uddannelsesinstitutionen at være praktikstedet behjælpelig med udformning af aftaler og administration i forbindelse med gennemførelse af praktik.

§ 11. Virksomhedspraktik og professionspraktik gennemføres som ulønnet praktik i en virksomhed i Danmark eller i udlandet, jf. dog stk. 2 og 3.

Stk. 2. Lønnet praktik kan dog aftales mellem den studerende og praktikstedet, og uddannelsesinstitutionen skal godkende praktikaftalen.

Stk. 3. Søpraktik og professionspraktik, der er tilrettelagt som praktik til søs, gennemføres som lønnet praktik som overtallig ombord på et skib. Praktikken kan være ulønnet, hvis der ikke kan findes en lønnet praktikplads. Uddannelsesinstitutionen skal godkende praktikaftalen.

Stk. 4. Den studerende må under ulønnet praktik i en offentlig eller privat virksomhed ikke indgå som arbejdskraft, herunder være underlagt virksomhedens instruktionsbeføjelse.

Stk. 5. Den studerende kan under ulønnet praktik modtage en erkendtlighed i form af en mindre økonomisk påskønnelse fra en virksomhed mv. Beløbet må højst svare til 3.000 kr. om måneden og må ikke ydes som en på forhånd fastsat indkomst i lighed med lønindkomst.”

Der er enighed om, at maskinmesterpraktikanterne siden 2006 har været berettiget til at oppebære SU også i deres praktikperioder, samt at maskinmesterpraktikanterne ikke har krav på løn og SU samtidig.

Industriens Overenskomst indgået mellem CO-industri og DI indeholder ingen bestemmelser, som vedrører praktikanter. Overenskomsten indeholder som del 3 en aftale, hvori der er fastsat detaljerede regler for lærlinge og voksne lærlinge, som ansættes i henhold til lov om erhvervsuddannelser, eller som uddannes af voksne omfattet af Industriens Overenskomst.

Klager har fremlagt en kopi af en side fra en tidligere udgave af indklagedes håndbog for timelønnede medarbejdere vedrørende ”Afs. 1.0, kap. 8.1”. Siden har overskriften ”Lønforhold, Lønninger for maskinarbejderlærlinge, plade-/konstruktionssmedelærlinge samt praktikanter”. Ud for ”udstedt af” er anført ”NTL/2000 – 21 APR 99”, og ud for ”udgave nr./dato” er anført ”4/JUN 07”. Siden angiver diverse lønsatser pr. 1/3 2007 og pr. 1/3 2008, og der er

på siden bl.a. anført følgende: ”Praktikanter betales i praktiktiden med satsen for 2. læreår”. Indklagede har fremlagt en helt tilsvarende kopi, som dog med håndskrift er påført ”UD-GÅR”. Indklagedes management assistent siden 2001 for skiftende produktionsledere, J, har i en mail af 17. december 2017 bl.a. oplyst følgende om Afs. 1.0, kap 8.1:

” I 2007 udgik Afs.1.0 Kap 8.1 efter den var blevet ajourført med Industriens Overenskomsts gældende satser, da det blev besluttet at lærlingesatserne skulle indføres i Afs. 1.0 Kap. 3.7 ... Herefter blev Afs. 1.0 Kap 8.1 ikke yderligere opdateret da ajourføring for lærlingesatser efterfølgende foregik i Afs. 1.0 Kap 3.7.”

Indklagede har endvidere fremlagt en kopi af en side vedrørende Afs. 1.0, kap. 3.7 fra en senere udgave af virksomhedens håndbog for timelønnede medarbejdere. Siden har overskriften ”Lønforhold, Lønaf tale mellem Alfa Laval Aalborg A/S og Klub-16”, hvor der ud for ”udstedt af/dato” er anført ”TNC/401 – 14 MAR 13” og ud for ”udgave nr./dato” er anført ”7/APR 15”. Det oplyses på siden, at der er tale om en et årig aftale gældende fra ”01 APR 15”, og at den vedrører ”Grundlønsregulering”, ”Fleksibilitetsaftale” og ”Lærlingesatser”. Der er i aftalen intet anført om praktikanter.

Der er af klager fremlagt eksempler på indklagedes indgåelse af aftale om praktikvirksomhed i maskinmesteruddannelsen med uddannelsesinstitutionen Martec og indgåelse af uddannelsesaftale med tre studerende. Alle tre uddannelsesaftaler præciserer, at aftalen angår beskæftigelse som praktikant og vedrører en praktikperiode på 9 måneder. I den ældste af aftalerne, som er indgået 7. marts 2007, er henvist til, at der er tale om lønnet praktik ”i henhold til de til enhver tid gældende regler for ”løn m.v. til praktikanter” i industriens overenskomst”. Det anføres i aftalen endvidere, at dette for overenskomsten 2004-2007 bl.a. betyder, at ”Lønnen er mindst sats 2 efter lærlingeaftalens § 8”. I de to andre uddannelsesaftaler, som klager har fremlagt, og som er indgået i 2014, er blot oplyst en timeløn på 68,51 kr.

Det fremgår af den forklaring, som er afgivet af fabrikschef F, at virksomheden stoppede med at betale løn til maskinmesterpraktikanterne i 2014/2015. Baggrunden herfor er, at praktikperioden primært skal tilgodese læringsformål. Praktikanter indgår ikke i den almindelige ar-

bejdsstyrke, men går sammen med faglærte i en læringsproces, som det er forbundet med omkostninger for virksomheden at organisere, og de erstatter ikke anden arbejdskraft. De er samtidig SU-berettiget, såfremt de er ulønnede, hvilken ordning netop er indført for at gøre det mere attraktivt for virksomhederne at uddanne praktikanter. Den indklagede virksomhed har ikke mulighed for at administrere en ordning for praktikanter som ønsket af klager, hvorefter de har krav på løn efter lærlingesats i læringsprocesser, men overenskomstløn, hvis de udfører produktionsarbejde.

Parternes argumentation:

Klager har til støtte for påstand 1 anført navnlig, at Industriens Overenskomst er en områdeoverenskomst, hvorefter alt arbejde, der udføres inden for overenskomstens faglige gyldighedsområde og under virksomhedens ledelsesret, er omfattet af overenskomsten. At der er tale om et praktikforhold, udelukker ikke, at der foreligger et ansættelsesforhold, og om dette er tilfældet, må bero på en samlet vurdering. Det fremgår af de fremlagte uddannelsesaftaler, at der har været indgået aftale om arbejdstid, flekstid, ferie, løn og arbejdsopgaver, så der har utvivlsomt foreligget egentlige ansættelsesforhold. Det er efter bekendtgørelsen muligt at aftale lønnet praktik, og bekendtgørelsen forbyder samtidig, at en studerende under ulønnet praktik kan indgå som arbejdskraft, herunder være underlagt virksomhedens instruktionsbeføjelse. Det må efter bevisførelsen lægges til grund, at de praktikanter, som har været i praktik hos indklagede, under indklagedes instruktion har udført arbejde, der ellers skulle have været udført af andre, og de er dermed indgået i produktionen. Indklagede kan ikke bruge praktikanter eller andre til gratis at udføre arbejde omfattet af overenskomsten, og der er intet til hinder for, at overenskomsten kan omfatte ufaglært arbejde udført af praktikanter.

Til støtte for påstand 2 har klager anført navnlig, at der foreligger en udtrykkelig lokalaftale om aflønning af virksomhedens maskinmesterpraktikanter, hvorefter disse skal aflønnes med sats 2 for lærlinge. Denne aftale er aldrig blevet opsagt i overensstemmelse med overenskomstens § 8, og den har, uanset at uddannelsen blev SU-berettiget, været fulgt lige indtil 2014/2015. Den er derfor fortsat gældende på virksomheden.

Indklagede har ikke bestridt, at Industriens overenskomst er en områdeoverenskomst, men gør gældende, at praktikanter ikke er omfattet af overenskomstens personelle dækningsområde.

Det er almindeligt antaget, at elever og lærlinge ikke er omfattet af kollektive overenskomster, medmindre de indeholder særlige regler herom. Industriens Overenskomst indeholder udførlige regler for lærlingeforhold, men indeholder ingen regler om praktikanter, og praktikanter er allerede af denne grund ikke omfattet af overenskomsten. Praktikanter lærer i praktikperioden at betjene værktøj og maskiner på et realistisk grundlag, men de indgår i en læringsproces og er ikke del af virksomhedens arbejdsstyrke, som udfører regulært arbejde for virksomhedens kunder. Praktikanter er beskæftiget, men ikke ansat på virksomheden. Det vil endvidere være i strid med reglerne for maskinmesterpraktik at betale løn i overensstemmelse med klagers påstande.

Klager kan derudover ikke kræve overenskomsten overholdt for andre personer end dem, der traditionelt repræsenteres af forbund under CO-industri. Det påhviler derfor klager at dokumentere, at Dansk Metal repræsenterer maskinmesterstuderende. Dansk Metal er imidlertid ikke organisation for maskinmesterstuderende. Maskinmesterstuderendes Landsråd har et tæt samarbejde med Maskinmestrenes Forening, som må anses for at varetage maskinmesterpraktikanterets interesser, men Maskinmestrenes Forening er ikke gået ind for løn til praktikanter, men tværtimod for ulønnet praktik på SU med henblik på at skaffe flere praktikpladser.

Indklagede har endelig bestridt, at den af klager påberåbte lokalaftale fortsat skulle være gældende. Det bestrides ikke, at virksomheden efter tidligere uddannelsesregler har betalt løn til maskinmesterpraktikanter, men det er sket i henhold til individuelle aftaler og ikke i henhold til en kollektivretlig forpligtelse, som kan fordres op sagt efter Industriens Overenskomst § 8.

Opmandens begrundelse og konklusion:

Opmanden er enig med indklagede i, at det er en almindelig regel i dansk arbejdsret, at praktikanter og lærlinge ikke kan anses som omfattet af de kollektive overenskomster, medmindre disse indeholder særlige bestemmelser herom. Der er i Industriens Overenskomst regler ved-

rørende lærlingeforhold, men ikke vedrørende praktikanter, og der kan derfor allerede af denne grund ikke gives klager medhold i, at indklagedes maskinmesterpraktikanter har krav på løn fastsat efter Industriens Overenskomst § 22. Det har da også formodningen imod sig, at det skulle følge af parternes overenskomst, at en praktikant skulle have krav på en højere løn end en lærling, når praktikanten under sin praktik udfører arbejde omfattet af overenskomstens faglige gyldighedsområde.

Hvad angår den af klager påberåbte lokalaftale, så har klager alene fremlagt dokumentation for, at det i juni 2007 fremgik af virksomhedens håndbog for timelønnede medarbejdere, at praktikanter i praktiktiden blev betalt med sats 2 for lærlinge pr. 1. marts 2007 og pr. 1. marts 2008. En tilsvarende tilkendegivelse fremgår ikke af den lokallønsaftale vedrørende bl.a. lærlingesatser, som ifølge indklagedes håndbog for timelønnede medarbejdere for 2015 er blevet indgået i 2013. Der foreligger derfor ikke dokumentation for, at det fortsat skulle være en del af parternes lokallønsaftale, at praktikanter skal aflønnes i praktiktiden med sats 2 for lærlinge. Det bemærkes herved, at der ikke er noget i vejen for, at den tidligere bestående aftale herom har kunnet bringes til ophør uden iagttagelse af overenskomstens § 8, da praktikanter som nævnt ikke er omfattet af overenskomsten. Virksomheden fortsatte indtil 2014/2015 med at betale praktikanter en timeløn, men det er uoplyst, hvorledes den timelønssats, som de blev aflønnet med, er blevet fastsat, og klager har ikke godtgjort, at der har påhvilet indklagede en kollektivretlig forpligtelse til ikke at ændre sin praksis fremover. Der kan derfor heller ikke gives klager medhold i påstand 2.

Indklagedes frifindelsespåstand tages derfor i det hele til følge.

Parterne var enige om at tage denne tilkendegivelse til efterretning med samme virkning som en kendelse i sagen. Der var endvidere enighed om, at hver part bærer egne omkostninger ved sagens behandling og halvdelen af udgiften til opmanden.

Sagen sluttet.

København, den 22. januar 2018

Lene Pagter Kristensen